

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра менеджменту і логістики

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

**на тему: Конкурентоспроможність як складова частина успіху
підприємства**

ШИФР КРБ. МП.1.481-03.5.10

Здобувачка Марина ЖАНТАЛАЙ

Керівник к.е.н., доц. Василь МУЖАЙЛО

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від 17.05.2023 р., протокол № 15

Завідувач

кафедри менеджменту і логістики _____ Ірина СЕДІКОВА

(підпис)

Одеса – 2023 р.

АНОТАЦІЯ

Актуальність. Становлення ринкових відносин, перетворення, що відбуваються в економіці країни, потребують вирішення важливих питань у сфері управління діяльністю підприємства. Це, насамперед, означає посилення ролі економічних методів господарського управління, застосування нових методичних підходів у маркетингу, плануванні та управлінні виробництвом і збутом продукції.

В цих умовах на підприємствах необхідно проводити роботу з дослідження ринку, прогнозування розвитку подій на ринку, глибокого аналізу стану та діяльності підприємства і на цій основі прийняття обґрунтованих стратегічних рішень щодо реалізації маркетингової політики, спрямованих на забезпечення міцних конкурентних позицій.

Важливі аспекти формування та розвитку теоретичної, методичної і практичної бази для забезпечення конкурентоспроможності в умовах становлення ринкових відносин не дістали належного висвітлення. Потребують подальших досліджень питання створення ефективного організаційно-економічного механізму забезпечення стійких конкурентних позицій підприємств, дослідження факторів конкурентоспроможності досліджуваного підприємства, оцінки конкурентоспроможності підприємств із врахуванням впливу факторів конкурентоспроможності.

У першому розділі «ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА» розглянута сутність та властивості конкурентоспроможності підприємства, досліджено фактори конкурентоспроможності підприємства.

У другому розділі «ОЦІНКА СТАНУ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЗАТ «ОДЕСАКОНДИТЕР»» розглянуті шляхи підвищення конкурентоспроможності підприємств, проведена характеристика внутрішнього середовища та оцінка конкурентоспроможності ЗАТ «Одесакондитер».

У третьому розділі «ЗАХОДИ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОДУКЦІЇ ЗАТ «ОДЕСАКОНДИТЕР»» запропоновані напрями підвищення конкурентоспроможності продукції ЗАТ «Одесакондитер» та проведено економічне обґрунтування запропонованого проекту .

Кваліфікаційна робота бакалавра містить 71 сторінку, 21 таблиць, 5 рисунків. Перелік посилань нараховує 32 найменування.

Ключові слова: конкурентоспроможність підприємства, оцінка конкурентоспроможності, система факторів конкурентоспроможності.

SUMMARY

Topicality. Formation of market relations, transformations taking place in the country's economy require solving important issues in the field of enterprise management. This, first of all, means strengthening the role of economic methods of economic management, applying new methodical approaches in marketing, planning and management of production and sales of products.

Under these conditions, it is necessary for enterprises to conduct market research, forecasting the development of events in the market, in-depth analysis of the state and activity of the enterprise and, on this basis, make sound strategic decisions regarding the implementation of marketing policy aimed at ensuring strong competitive positions.

Important aspects of the formation and development of the theoretical, methodological and practical basis for ensuring competitiveness in the conditions of the formation of market relations have not received adequate coverage. The issue of creating an effective organizational and economic mechanism for ensuring stable competitive positions of enterprises, researching the factors of competitiveness of the enterprise under study, assessing the competitiveness of enterprises taking into account the influence of competitiveness factors require further research.

In the first chapter "THEORETICAL PRINCIPLES OF THE FORMATION OF THE COMPETITIVENESS OF THE ENTERPRISE" the essence and properties of the competitiveness of the enterprise are considered, the factors of the competitiveness of the enterprise are investigated.

In the second chapter "ASSESSMENT OF THE COMPETITIVENESS OF ODESACONDYTER CJSC" ways of increasing the competitiveness of enterprises are considered, the internal environment is characterized and the competitiveness of Odesakondyter CJSC is evaluated.

In the third chapter "MEASURES TO INCREASE THE COMPETITIVENESS OF THE PRODUCTS OF ODESAKONDYTER CJSC" directions for increasing the competitiveness of the products of Odesakondyter CJSC were proposed and the economic justification of the proposed project was carried out.

The bachelor's thesis contains 71 pages, 21 tables, 5 figures. The list of links includes 32 names.

Keywords: enterprise competitiveness, competitiveness assessment, system of competitiveness factors.

ЗМІСТ		Стор.
ВСТУП		8
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА		10
1.1 Сутність та властивості конкурентоспроможності підприємства		10
1.2 Дослідження факторів конкурентоспроможності підприємства		17
Висновки до розділу 1		32
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА СТАНУ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЗАТ «ОДЕСАКОНДИТЕР»		33
2.1 Шляхи підвищення конкурентоспроможності підприємств		33
2.2 Характеристика внутрішнього середовища ЗАТ «Одесакондитер»		40
2.3 Оцінка конкурентоспроможності ЗАТ «Одесакондитер»»		47
Висновки до розділу 2		52
РОЗДІЛ 3. ЗАХОДИ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОДУКЦІЇ ЗАТ «ОДЕСАКОНДИТЕР»		53
3.1 Напрями підвищення конкурентоспроможності продукції ЗАТ «Одесакондитер»		53
3.2 Економічне обґрунтування запропонованого проекту для ЗАТ «Одесакондитер»		57
Висновки до розділу 3		65
ВИСНОВКИ		66
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ		68

ВСТУП

Становлення ринкових відносин, перетворення, що відбуваються в економіці країни, потребують вирішення важливих питань у сфері управління діяльністю підприємства. Це, насамперед, означає посилення ролі економічних методів господарського управління, застосування нових методичних підходів у маркетингу, плануванні та управлінні виробництвом і збутом продукції.

В цих умовах на підприємствах необхідно проводити роботу з дослідження ринку, прогнозування розвитку подій на ринку, глибокого аналізу стану та діяльності підприємства і на цій основі прийняття обґрунтованих стратегічних рішень щодо реалізації маркетингової політики, спрямованих на забезпечення міцних конкурентних позицій.

Важливі аспекти формування та розвитку теоретичної, методичної і практичної бази для забезпечення конкурентоспроможності в умовах становлення ринкових відносин не дістали належного висвітлення. Потребують подальших досліджень питання створення ефективного організаційно-економічного механізму забезпечення стійких конкурентних позицій підприємств, дослідження факторів конкурентоспроможності досліджуваного підприємства, оцінки конкурентоспроможності підприємств із врахуванням впливу факторів конкурентоспроможності.

Мета роботи – обґрунтування теоретичних положень та розробка практичних рекомендацій, спрямовані на досягнення та підтримання стійкої конкурентоспроможності підприємства.

Досягнення поставленої мети зумовлює вирішення наступних **завдань**:

- розкрити сутність та властивості конкурентоспроможності підприємства;
- дослідити фактори конкурентоспроможності підприємства;

- проаналізувати шляхи підвищення конкурентоспроможності підприємств;

- зробити оцінку конкурентоспроможності ЗАТ «Одесакондитер»;

- запропонувати напрями підвищення конкурентоспроможності продукції ЗАТ «Одесакондитер» та оцінити ефективність цих заходів.

Об'єктом дослідження – є процес підвищення конкурентоспроможності як складової частини успіху підприємства.

Предмет дослідження – комплекс теоретичних, методологічних та науково-практичних підходів до управління факторами конкурентоспроможності підприємства.

Теоретичними й методичними засадами є спостереження, порівняльний метод, метод статичного аналізу та метод відображення наукових досліджень у графічній та табличній формах.

Інформаційну базу дослідження становили нормативно-правові акти України, матеріали Державної служби статистики України, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених з тематики досліджень, форми річної звітності підприємства-бази дослідження.

Результати дослідження можуть бути використані підприємствами в процесі підвищення ефективності функціонування їх системи управління.

ВИСНОВКИ

У першому розділі кваліфікаційної роботи було зазначено що конкурентоспроможність підприємства є складною і багатоаспектною категорією. В літературі існує велика різноманітність поглядів на це поняття, а також розбіжності в систематизації факторів, що впливають на конкурентоспроможність.

Різні концепції управління конкурентоспроможністю підприємства мають свої обмеження і недостатню повноту. Аналіз цих концепцій та удосконалення теоретико-методологічних підходів дозволили побудувати укрупнену модель управління конкурентоспроможністю підприємства.

У результаті дослідження була зроблена класифікація підходів до управління конкурентоспроможністю підприємства залежно від характеру прийняття рішень. Ця класифікація включає інтуїтивний, хаотичний, спонтанний і систематизований підходи.

Розроблена узагальнююча структура факторів конкурентоспроможності підприємства, яка включає економічні, соціальні фактори та фактори конкурентоспроможності товару, може бути дуже корисною для аналізу та управління конкурентоспроможністю підприємства.

У другому розділі детально проаналізовані шляхи підвищення конкурентоспроможності підприємств, вивчені підходи до ідентифікації ключових факторів успіху, які є важливим завданням при розробці стратегії підвищення конкурентоспроможності підприємства. Ці фактори можуть бути використані як основа для побудови стратегії та визначення її пріоритетів.

Проведена характеристика внутрішнього середовища ЗАТ «Одесакондитер» та оцінка конкурентоспроможності цього підприємства.

За допомогою багатокутника конкурентоспроможності визначено, місце, серед інших учасників кондитерського ринку займає підприємство ЗАТ «Одесакондитер».

У третьому розділі роботи було визначено наступні ефективні шляхи управління конкурентоспроможністю продукції підприємства. З метою підвищення ефективності управління конкурентоспроможністю продукції підприємства було визнано, що для підвищення ефективності управління конкурентоспроможністю своєї продукції необхідно враховувати тенденції ринку кондитерських виробів. Для підвищення конкурентоспроможності підприємству було запропоновано розглянути наступні для підвищення своєї конкурентоспроможності:

1) Вендінговий стартап - для продажу кондитерських виробів «Одесакондитер». Проект з продажу кондитерських виробів через торгові автомати, які будуть встановлені в торгових центрах, офісах та закладах HoReCa;

2) Створення нових форматів роздрібної торгівлі, зокрема відкриття фірмових шоколадних магазинів ЗАТ «Одесакондитер» (повернення «Золотого ключика»). Відкриття шоколадного бутіка під брендом «Одесакондитер», що пропонує преміальну продукцію, виготовлену на замовлення.

3) Розширення асортименту шоколаду. Розширення лінійки чорного шоколаду в поєднанні з оригінальними смаками, зокрема горіхами.

Після проведення розрахунків економічної ефективності запропонованих заходів було визначено, що проект є ефективним та показники такі як чиста приведена вартість (6 390 тис.грн.), внутрішня ставка доходності (58,52 %), індекс рентабельності(2,12 грн) та термін окупності (1 рік) вказують на доцільність впровадження задля підвищення конкурентоспроможності підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сутність та роль конкуренції в ринковій економіці [Електронний ресурс] // Економіка і суспільство. – 2016. – Режим доступу: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/6_ukr/2.pdf.
2. Базилевич В.Д. Економічна теорія. Політекономія. Практикум: навч. посіб. / за ред. В.Д. Базилевич. – К. : Знання, 2010. – 494 с.
3. Портер М.Е. Стратегія конкуренції. Пер. з англ. А. Олійник, Р. Сільський. – К.: Основи, 2009. – 390 с.
4. Рудницька М.О. Мікроекономіка: навч. посіб. / М.О. Рудницька. – К.: ЦУЛ, 2008. – 360 с.
5. Швед В.В. Конкурентоспроможність підприємства та особливості їх визначення в сучасних умовах / В.В. Швед, С.Л. Яблочников // Вісник Дніпропетровського університету. – 2013. – Випуск 7/1. – С. 92-97.
6. Сутність та роль конкуренції в ринковій економіці [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://docplayer.net/73404088-Sutnist-ta-rol-konkurenciyi-v-rinkoviy-ekonomici.html>.
7. Адамик В.А. Оцінка конкурентоспроможності підприємства / В.А. Адамик // Вісник Тернопільського національного економічного університету. – 2012. – № 1. – С. 69-78.
8. Грецький Р. Теоретичні підходи до визначення природи та сутності конкуренції / Р. Грецький // Формування ринкових відносин в Україні. – 2015. – № 2. – С. 35-38.
9. Мочерний С.В. Політекономія: підручник / С.В. Мочерний. – К. : Вікар, 2005. – 386 с.
10. Панасенко Д.А. Конкурентоспроможність підприємства: сутнісна та функціональна характеристики / Д.А. Панасенко // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – Львів: Видавництво Львівської політехніки. – 2012. – № 727. – С. 270-276.

11. Филюк Г.М. Конкуренція і монополія в епоху глобалізації: монографія /Г.М. Филюк. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. – 404 с.
12. Сутність і значення конкурентоспроможності підприємства [Електронний ресурс] // Збірник наукових праць.. – 2012. – Режим доступу: http://r250.sudu.edu.ua/bitstream/123456789/52304/7/Zhurba_Sutnist_znac_hennia_konkurentospromozhnosti%20.pdf.
13. Конкурентна стійкість та ринок: Оцінка конкурентоспроможності як чинник визначення стійкості підприємства на ринку // Легка промисловість. – 2003. – № 3. – С. 37, 58.
14. Фінанси підприємств : підручник / керівник авт. кол. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. – 3-тє вид., перероб. та доп. – К. : КНЕУ, 2000. – 460 с.
15. Дослідження сутності та трактування поняття конкурентоспроможності підприємства [Електронний ресурс]. – 2013. – Режим доступу: http://mmi.fem.sumdu.edu.ua/sites/default/files/mmi2013_4_274_282.pdf.
16. Должанський І. З. Конкурентоспроможність підприємства : навч. посіб./ І. З. Должанський, Т. О. Загорна. – К. : Центр навч. л-ри, 2006. – 384 с.
17. Сутність та фактори конкурентоспроможності продукції підприємств України [Електронний ресурс] // Інтеллект XXI № 1. – 2017. – Режим доступу: http://www.intellect21.nuft.org.ua/journal/2017/2017_1/9.pdf.
18. Дименко Р. Конкурентні стратегії як засіб забезпечення конкурентоспроможності підприємства / Р. Дименко // Економіка розвитку. – 2011. – № 3 (39).
19. Методи оцінки конкурентоспроможності продукції [Електронний ресурс] // Ефективна економіка № 2. – 2012. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=954>.
20. Стратегічне управління : [навч. посіб.] / [Л.Є. Довгань, Ю.В. Каракай, Л.П. Артеменко]. – 2-ге вид. – К. : Центр учбової літератури, 2011. –

бауш440 с.

21. Башук Г.О. Економіко-інноваційна модель конкурентоспроможності продукції в Україні / Г.О. Башук // Економіка та держава. – 2013. – № 6. – С. 102–106.

22. Загородній А.Г. Оцінювання конкурентоспроможності інноваційної продукції в процесі вибору інноваційної стратегії підприємства / А.Г. Загородній, В.М. Чубай // Фінанси України. – 2007. – № 1. – С. 99-110.

23. М. Юдін «Порівняльна характеристика методів оцінки конкурентоспроможності продукції» [Електронний ресурс] / М. Юдін // Економіст – 2010 - №6 – с.40 – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekonomist/2010_6/40_42.pdf

24. Трещов М.М. «Методи оцінювання конкурентоспроможності продукції» [Електронний ресурс] / М.М. Трещов // Економічний простір – 2009 - №23/1 - с.118-126 – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekpr/2009_23/1/treshov.pdf

25. Гузар Б.С. Основні фактори впливу на конкурентоспроможність продукції / Б.С. Гузар, О.С. Цикалюк // Інноваційна економіка. – 2012. – № 11. – С. 277–280.

26. Оскольський В. Про перспективи становлення конкурентоспроможної регіональної економіки / В. Оскольський // Маркетинг. – 2007. – № 12.

27. Системно - процесний підхід до управління конкурентоспроможністю підприємства [Електронний ресурс] // Електронний журнал «Ефективна економіка». – 2012. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1396>.

28. Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення [монографія / за заг. ред. О.Г. Янкового]. – Одеса. : Атлант, 2013. – 470 с.

29. Коваленко С.М. Актуальні проблеми управління конкурентоспроможністю підприємства / С.М. Коваленко // «Сучасні

технології управління підприємством та можливості використання інформаційних систем: стан, проблеми, перспективи». Матеріали 1-ї всеукр. наук.-практ. конф., 26-27 берез. 2006. – Одеса, ОНУ. – 2006. – С. 40-42.

30. Клименко С.М., Барабась Д.О., Омеляненко Т.В. Управління конкурентоспроможністю підприємства / С.М. Клименко, Д.О. Барабась, Т.В. Омеляненко [та ін.]. – К.: КНЕУ, 2006. – 527 с.

31. Гайдук В.А. Конкурентоздатність в умовах сучасного ринку / В.А. Гайдук // Економіка та держава. – 2007. – № 2. – С. 16-17.

32. Методичні вказівки до виконання кваліфікаційної роботи бакалаврів, галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 073 «Менеджмент» всіх форм навчання / Укл. І. О. Седікова, І. І. Савенко, Козак К. Б., В. А. Бондар. Одеса, ОНТУ, 2022. 81 с.